UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XV. De uitiis oppositis dono intellectus, scilicet de cæcitate mentis & hebetudine sensus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

neque in hoc ſæculo, neq; in futuro, q̃a pro eo paſſi
ſunt pœnā & in p̄ſenti uita p̱ Romanos, & in futura
uita in pœna inferni. Sicut ēt * Atha. inducit exem-
plum de eorum parentibus, qui primo quidem con
tra Moyſen cōtenderūt propter defectū aquæ & pa-
nis, & hoc Dn̄s ſuſtinuit patienter: hēbant.n. excuſa
tionem ex infirmitate carnis. Sed poſtmodum gra-
uius peccauerunt, quaſi blaſphemantes in ſpiritum-
ſanctum beneficia Dei, qui eos de Aegypto eduxe-
rat, idolo attribuentes, cùm dixerunt: Hi ſunt dii tui
Iſrael, qui te eduxerunt de terra Aegypti. Et iō Dn̄s
& tēporaliter fecit eos puniri, quia ceciderunt in die
illa quaſi uiginti tria milia hoīum, & in futuro eis
pœnam comminatur, dicens: Ego aūt in die ultionis
uiſitabo hoc peccatum eorum. Alio mō pōt intelli-
gi quòad culpā, ſicut aliquis dicitur morbus incura
bilis, ſecundum naturam morbi p̱ quē tollit̄ id, per
qd̄ morb. pōt curari, puta, cū morbꝰ tollit uirtutem
naturæ, uel inducit faſtidium cibi, & medicinæ, licet
talem morbū Deus poſſit curare: ita ēt peccatum in
Spiritumſanctum dr̄ irremiſſibile ſecundum ſuā na
turā, inquātū excludit ea, per quę fit remiſſio pecca
torū. Per hoc tn̄ non p̄cluditur uia remittendi, & ſa
nandi omnipotentię & miſericordię Dei, per q̃ ali-
quando tales quaſi miraculoſe ſpiritualiter ſanātur.

Ad primvm ergo dicendum, quòd de nemine
deſperandum eſt in hac uita, cōſiderata omnipoten
tia & miſericordia Dei: ſed cōſiderata cōdōne pc̄tī,
dicuntur aliqui filii diffidētiæ, ut habetur ad Eph. 2.

Ad secvndvm Dicēdū, ꝙ rō illa ꝓcedit ex parte
omnipotentię Dei, non ſecundū cōdōnem peccati.

Ad tertivm Dicēdū, ꝙ lib. arb. remanet q̇dē
ſemper in hac uita uertibile, tamen quandoque abij-
cit a ſe id, per quod uerti pōt ad bonum, quantum
in ipſo eſt. Vnde ex parte ſua peccatum eſt irremiſſi-
bile, licet Deus remittere poſſit.

¶ *Super quæſt. decimaquarta Articulum quartum.*

IN articulo 4. nota, quòd ly primò, poſitum in titulo, non dicit ordinem ad omnimodam negationē peccatorum in præterito, ſed ad negationem peccatorum perſeuerantium, ſeu permanentium: ita quòd non eſt quęſtio, an homo poſſit peccare in Spiritumſanctum antequam peccet in aliis peccatis: ſed, an homo mundus a peccato, per pœnitentiam, vel innocentiam baptiſmalē, uel etiā per hoc quod nunquam peccauit mortaliter, poſſit peccare in Spiritumſanctū primò. Et hunc eſſe ſenſum intentum ab authore, litera manifeſtat, reſpondens diuerſimode de caſu perfectorum, & de caſu male diſpoſitorum. Hom.n. aliqui.ſ. ante cōfeſſionem, & contritionē, aſſueti ſunt deſperationibus, infidelitatibus, & luxurijs abſque multa difficultate recidiuando,

Articvlvs IIII.

Vtrum homo poſſit primò peccare in Spiritumſanctum.

AD qvartvm ſic proce
ditur. Vr̄ ꝙ hō nō poſſit
primò peccare ī ſpiritumſanctū,
non p̄ſuppoſitis aliis pc̄tīs. Natu-
ralis.n. ordo eſt ut ab īperfecto ad
perfectū quis moueat̄, & hoc qui-
dem ī bonis apparet, ſecudū illud
Proue. 4. Iuſtorū ſemita quaſi lux
ſplēdēs creſcit, & ꝓficit uſq. ad p̱-
fectum diē: ſed perfectū dr̄ in ma
lis, qd̄ eſt maximū malum, ut pa-
tet per * Philoſophum in 5. Meta.
cùm ergo peccatum in ſpiritum-
ſanctum ſit grauiſſimum, uidetur
quùd homo ad hoc peccatū per-
E ueniat per alia peccata minora.

¶ 2 Præt. Peccare in ſpiritumſan
ctum eſt peccare ex certa malitia
ſiue ex electiōe: ſed hoc nō ſtatim
pōt hō antequam multotiens pec
cauerit, Dicit.n. Philoſ. in * 5. Eth.
quòd etſi hō poſſit iniuſta facere,
non tamē pōt ſtatim operari ſicut
iniuſtus. ſ. ex electione: ergo videt̄
quòd pc̄tm̄ in Spiritumſāctū nō
poſſit cōmitti, niſi poſt alia pc̄tā.

¶ 3 Præt. Pęnitētia & impænitentia ſunt circa idem: ſed pænitentia
non eſt niſi de peccatis præteritis.
A ergo ēt neque impænitentia, quę
eſt ſpecies peccati in ſpiritumſan
ctum. Pc̄tm̄ ergo in ſpiritumſan-
ctum. ſ. quod eſt impænitentia,
prēſupponit alia peccata.

cōtemnunt Spiritumſanctum propter reliquias præcedentiū ſcelerum ad hoc diſponentium.

Sed contra eſt, quòd facile eſt in conſpectu
Dei ſubito honeſtate pauperem, ut dicitur Eccl. 11. er
go econtrario, poſſibile eſt ſecundum malitiam dæ
monis ſuggerētis, vt ſtatim aliquis inducatur ad pec
catū grauiſſimū, qd̄ eſt peccatū in ſpiritumſanctum.

Respon. Dicendum, ꝙ ſicut * dictum eſt, pec Art. 1. huius quæſt.
care in ſpiritumſanctum, uno modo eſt peccare ex
B certa malitia. Ex certa autem malitia dupliciter pec-
care contingit, ſicut * dictum eſt. Vno modo ex in- Art. 2. huius quæſt.
clinatione habitus, quod non eſt propriè peccare in
ſpiritumſanctum: & hoc modo peccare ex certa ma
litia non contingit a principio. Oportet enim actus
peccatorum pręcedere, ex quibus cauſetur habitus,
ad peccandum inclinans. Alio modo poteſt aliq̇uis
peccare ex certa malitia, abiiciendo per contemptū
ea, p̱ quæ homo retrahitur a peccato: qđ propriè eſt
peccare in ſpiritumſanctum, ſicut * dictū eſt. Et hoc Art. 1. huius quæſt.
etiam plerumque præſupponit alia peccata, quia ſi-
cut dicitur Prouerb. 18. Impium, cùm in profundum
peccatorum uenerit, contemnit. Poteſt tamē contin
gere, ꝙ aliquis in primo actu peccati in ſpiritumſan
ctum peccet per cōtemptum, tum propter libertatē
C arbitrii: tum etiam propter multas diſpoſitiones prę
cedentes: uel etiam propter aliquod uehemens mo-
tiuum ad malum, & debilem affectū hominis ad bo-
num. Et ideo in viris perfectis hoc uix, aut numquā
accidere poteſt, ꝙ ſtatim a principio peccent in ſpiri
tumſanctum. Vnde dicit * Orige. in primo Periar- Li. 1. c. 3. circa finem, to. 4.
chon. Non arbitror, ꝙ aliquis ex his, qui in ſummo
perfectionis gradu conſtiterint, ad ſubitum euacue
tur, aut decidat, ſed paulatim ac per partes eum deci
dere neceſſe eſt. Et eadem rō eſt, ſi peccatum in ſpiri
tumſanctum accipiatur ad literā pro blaſphemia ſpi
ritusſancti. Talis.n. blaſphemia, de qua Dn̄s loquitur,
ſemp̱ ex malitiæ. cōtēptu ꝓcedit. Si uero p̱ pc̄tm̄ ī ſpi Sermo. 11. de uer. Domini a medio, tomo 10.
ritūſāctū ītelligat̄ finalis impænitētia ſ̄m ītellectū *
D Aug. q̄ōnem nō hēt, quia ad peccatū in ſpiritūſactū
requiritur cōtinuatio peccatorum uſq; in finē uitæ.

Ad primvm ergo dicendum, ꝙ tam in bono
quam in malo, ut in pluribus proceditur ab imper-
fecto ad perfectum, prout homo proficit uel in bo-
no, uel in malo: & tn̄ in uiroq; unus pōt incipere a
maiori, quam alius. Et ita illud, a quo aliquid incipit,
pōt eſſe perfectum in bono, uel in malo ſ̄m genus
ſuum, licet ſit imperfectum ſecundum ſeriem pro-
ceſſus hominis in melius, uel in peius proficientis.

Ad II. dicēdū, ꝙ rō illa ꝓcedit de peccato com
miſſo ex malitia, qn̄ eſt ex inclinatione habitus.

Ad tertivm dicēdū ꝙ ſi accipiatur impęni
tentia ſecundum intentionem * Aug. ſ̄m quòd im- Serm. 11. de uerb. Domini, a medio tom. 10.
E portat permanentia in peccato uſque ad finem, ſic
planum eſt, ꝙ impænitentia præſupponit peccata, ſi
cut & pænitentia: ſed ſi loquamur de impænitentia
habituali, ſecundum quod ponitur ſpecies peccati ī
ſpiritumſanctum, ſic manifeſtum eſt, quòd impæni
tentia pōt eſſe ēt ante peccata. Poteſt.n. ille, qui nun-
quam peccauit, habere propoſitum uel pænitendi,
uel non pęnitendi, ſi contingeret eum peccare.

Qvaestio XV.

De uitijs oppoſitis ſcientiæ, & intellectui in tres articulos diuiſa.

DEinde conſiderādum
eſt de uitiis oppoſitis ſciē

¶ *Super quæſt. decimaquinta articulum primum.*

IN tota q. 15. dubium unum tantum occurrit circa duos

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

duos modos in litera primi articuli poſitos, quibus homo voluntariam cæcitatem mentis incurrit, non intendendo illi intelligibili primo, quo alia intelligit. ſ. quòd contingit hoc vel ſpõtaneæ, vel per occupationem mentis circa alia magis dilecta. Videntur. n. membra diſtinctionis coincidere: quoniam voluntaria auerſio ab intẽtione boni debiti, nõ eſt niſi propter aliud magis amatum: & ſic primum membrum incidit in ſecundum.

¶ Ad hoc dicitur, ꝙ diſtinctio membrorum horum non conſiſtit in hoc, ꝙ auerſio intentionis ab illo priore intelligibili vel principium habeat a voluntate, vel a paſſione, ita quòd vtraque auerſio conueniat in hoc, ꝙ eſt propter aliquid magis amatũ, puta, exercitium artis, aut negotiationis, uel otium, vel delectationem, & huiuſmodi: ſed differentia eſt in hoc, quòd principiũ auerſionis quandoq; eſt a uoluntate ſine paſſiõe, quod importat illud, Noluit intelligere, vt bene ageret: & quandoque a volũtate deducta a paſſione, quod importat illud, Supercecidit ignis concupiſcentiæ, & non uiderunt Solem iuſtitiæ. Et ad vtrumque horum ſignificandum, primò diſtinxit author hæc membra, vt diximus in primo, vtens nomine, Spontaneæ voluntatis: in ſecundo vtens nomine, Occupatæ mentis. Et deinde in reſponſione ad tertium, quia conueniunt in auertendo intentionem propter aliquod magis amatum, reduxit in unum effectum, & unam rationem diſtractiuam ex parte obiecti, dũ reſpondet argumento, quòd per accidẽs poteſt alicui eſſe odibile intelligere veritatem, inquãtum per hoc homo impedit ab aliis, quæ magis amat. Hoc enim commune eſt vtriq; membro, vt dictum eſt.

Margin notes: R. de uer. relig. c. 4. prin. to. 1 — *li. 10. Cõfeſ. c. 23. a. med. to. 11. — † li. 31. Mora. c. 31. — 1. q. 84. ar. 7. & 8.

¶ Super

tiæ, & intellectui. Et quia ignorantia, quæ opponitur ſcientię dictũ eſt ſupra, cùm de cauſis peccatorum ageretur, quærendũ eſt nũc de cæcitate mentis, & hæbetudine ſenſus, quę opponũtur dono intellectus.

Et circa hoc q̃runt̃ tria.

¶ Primò, Vtrum cęcitas mentis ſit peccatum.

¶ Secundò, Vtrum hębetudo ſenſus ſit aliud peccatum a cæcitate mentis.

¶ Tertiò, Vtrum hæc vitia a peccatis carnalibus oriantur.

Articvlvs primvs.

Vtrum cæcitas mentis ſit peccatum.

Ad primvm ſic proceditur. Videtur, quòd cæcitas mentis non ſit peccatum. Illud. n. quod excuſat a peccato, non uidetur eſſe peccatum: ſed cęcitas mẽtis excuſat a peccato. dicitur enim Ioan. 9. Si cæci eſſetis, non haberetis peccatum: Ergo cæcitas mentis non eſt peccatum.

H ¶ 2 Præt. Pœna differt a culpa: ſed cæcitas mẽtis eſt quædam pœna, vt patet per illud, quod habetur Iſa. 6. Excæca cor populi hui⁹. non enim eſſet a Deo cùm ſit malum, niſi pęna eſſet. ergo cæcitas mentis non eſt peccatum.

¶ 3 Præt. Omne peccatum eſt uoluntarium, vt * Aug. dicit: ſed cæcitas mentis non eſt voluntaria, quia, ut Aug. dicit. 10. Confeſ. Cognoſcere veritatem lucẽtem omnes amant. & Eccl. 11. dicitur. Dulce lumen, & delectabile oculis videre Solem: ergo cęcitas mentis non eſt peccatum.

I Sed contra eſt, quod † Greg. 31. Moral. cæcitatẽ mẽtis ponit inter vitia, quę cauſantur ex luxuria.

Respon. Dicẽdũ, quòd ſicut cęcitas corporalis eſt priuatio ei⁹, qđ eſt principiũ corporalis uiſionis: ita ẽt cæcitas mẽtis eſt priuatio eius, qđ eſt principium mẽtalis, ſiue intellectualis viſionis. Cuius q̃dẽ principiũ eſt triplex. Vnũ quidẽ eſt lumẽ naturalis rõnis, & hoc lumen cum pertineat ad ſpeciem aĩæ rõnalis, nunquã priuatur ab K aĩa: impeditur tñ q̃nq; a proprio actu per impedimenta virium inferiorum, quibus indiget intellectus humanus ad intelligendum, ſicut patet in amentibus, & furioſis, vt ĩ primo * dictũ eſt. Aliud ãt prĩcipiũ intellectualis viſionis, eſt aliqđ lumen habituale naturali lumini rõnis ſuperadditũ. Et hoc q̃dẽ lumẽ interdũ priuatur ab aĩa: & talis priuatio eſt cęcitas, quę eſt

F pæna ſecundum quod priuatio luminis
pæna ponitur. Vnde dr̃ de quibuſdam Sap.
uit illos malitia eorum. Tertium princip
nis intellectualis, eſt aliqđ intelligibile p
p qđ hõ intelligit alia, cui quidem princip
gibili mens hominis põt intendere, uel
re. Et ꝙ ei non intendat, contingit dupli
doque quidem ex hoc, ꝙ hẽt uoluntatem
ſe auertentem a conſideratione talis princ
illud Pſal. 35. Noluit intelligere, ut bene a
modo per occupationem mentis circa
magis diligit, quibus ab inſpectione hui
pii mens auertitur, ſecundum illud Pſal. 57.
cidit ignis. ſ. concupiſcentię, & nõ uiderunt
G Et utroque modo cæcitas mentis eſt pecca

Ad primvm ergo dicendũ, ꝙ cæcitas, q
pctõ, ẽ q̃ cõtĩgit ex naturali defectu ñ potẽ

Ad secvndvm dicendum, quòd
cedit de ſecunda cęcitate, quę eſt pæna.

Ad tertivm dicendum, quòd intell
ritatem, cuilibet eſt ſecundum ſe amabile,
men per accidens eſſe alicui odibile, inquan
hoc homo impeditur ab aliis, quæ magis a

Articvlvs II.

Vtrum hæbetudo ſenſus ſit aliud peccatum a cęcitate mentis.

Ad secvndvm ſic proceditur. Vr̃, q h
ſenſus non ſit aliud a cæcitate mentis
uni eſt cõtrariũ: ſed dono intellectus opp
bẽtudo, ut patet per * Greg. ĩ 2. Moral. cui
cæcitas mẽtis, eo ꝙ ĩtellectus, principiũ
deſignat. ergo hæbetudo sẽs⁹ ẽ idẽ qđ c
¶ 2 Præt. Greg. in * 31. Moral. de hębetud
nominat eã hæbetudinem ſenſus circa
ſed hebetari ſenſu circa intelligentiã, ni
uř, q̃ ĩtelligẽdo deficere, qđ pertinet ad
tẽ. ergo hæbetudo ſenſus idẽ ẽ quod cæc
¶ 3 Præt. Si in aliquo differunt, maxime
differre, ꝙ cæcitas mẽtis ẽ uolũtaria, ut
ẽ: hæbetudo aũt sẽſus eſt naturalis defect
ctus naturalis nõ ẽ pctm̃. ergo ſm hoc hæ
ſus non eſſet peccatum. qđ eſt cõtra * Gr
numerat eam inter uitia, quæ ex gula ori

Sed contra eſt, ꝙ diuerſarũ cauſar
effectus: ſed * Greg. 31 Moral. dicit, q hæb
tis oritur ex gula, cæcitas aũt mentis ex lu
hæc ſunt diuerſa uitia: ergo & ipſa ſunt d

Respon. Dicendũ, quòd hæbes
tur. Acutum aũt dr̃ aliquid ex hoc, ꝙ ẽ pe
uñ & hębes diciturałiqđ ex hoc, quòd
penetrare non ualens. Senſus aũt corpora
dã ſimilitudinẽ penetrare dicitur medi
ex aliqua diſtantia ſuum obiectũ percip
tum põt quaſi penetrando minima, uel
cipere. Vñ in corporalibus dicitur aliquis
ſus, qui põt percipere ſenſibile aliquod
uel uidendo, uel audiendo, uel olfaciendo
rio dicitur ſenſu hæbetari, q nõ percipit
pinquo, & magna ſenſibilia. Ad ſimilitud
corporalis ſenſus dicitur etiam circa int
eſſe aliquis ſenſus, q eſt aliquorum prim
morũ, ut dicitur in 6. * Ethic. Sicut ẽt ſen
ſcitiuus ſenſibilium, quaſi quorũdam p
cognitionis. Hic autẽ ſenſus, qui eſt circa
tiã, nõ percipit ſuum obiectum per medi
tiæ corporalis, ſed per quædã alia media
p proprietatẽ rei percipit eius eſſentiam,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ctum percipit cauſam. Ille ergo dicitur eſſe acuti ſenſus circa intelligentiam, qui ſtatim ad apprehenſionem proprietatis rei, uel etiam effectus, naturam rei comprehendit, & inquantum uſque ad minimas cōditiones rei cōſiderandas, pertingit. Ille autē dicitur hæbes circa intelligentiam, qui ad cognoſcendā ueritatem rei pertingere non poteſt, niſi per multa ei expoſita, & tunc ēt non pōt pertingere ad perfecte conſiderandum omnia, quę pertinent ad rei rōnē. Sic ergo hæbetudo ſenſus circa intelligentiā importat quandam debilitatem mentis circa conſiderationem ſpiritualium bonorum. Cæcitas autem mentis importat omnimodā priuationē cognitiōis ipſorū. Et utrumque opponitur dono intellectus, p quē hō ſpiritualia bona apprehēdēdo cognoſcit, & ad eorū intima ſubtiliter penetrat. Hēt.n. hębetudo rōnē peccati, ſicut & cęcitas mentis, inquantum.ſ. eſt uoluntaria, ut patet in eo, qui affectus circa carnalia: de ſpiritualibus ſubtiliter diſcutere faſtidit, uel negligit. Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

Articvlvs III.

Vtrum cęcitas mentis, & hæbetudo ſenſus, oriantur ex peccatis carnalibus.

Ad tertivm ſic proceditur. Vr̄ ꝙ cæcitas mētis, & hæbetudo ſenſus, nō oriantur ex uitiis carnalibus. * Aug. n. in li. Retractationum, retractans illud qđ dixerat in Soliloquiis, Deus, qui non niſi mūdos ſcire uerū uoluiſti, dicit, ꝙ rn̄deri pōt, multos ēt immundos multa uera ſcire: ſed hoīes maxime efficiuntur immūdi p uitia carnalia. ergo cęcitas mētis, & hæbetudo ſenſus, non cauſant a uitiis carnalibus.

¶ 2 Pręt. Cęcitas mētis, & hæbetudo ſenſus ſunt defectus quidam circa partē aīę intellectiuā. Vitia aūt carnalia pertinent ad corruptionē carnis: ſed caro non agit in aīam, ſed potius ecōtrario. ergo uitia carnalia non cauſant cęcitatem mentis, & hæbetudinē ſēſus.

¶ 3 Præt. Vnumquodque magis patitur a propinquiori, quàm a remotiori: ſed propinquiora ſunt menti uitia ſpiritualia, quàm carnalia. ergo cæcitas mentis, & hębetudo ſenſus, magis cauſantur ex uitiis ſpiritualibus, quàm ex uitiis carnalibus.

Sed contra eſt, quod * Greg. 31. Moral. dicit, quòd hæbetudo ſenſus circa intelligentiam oritur ex gula, cæcitas autem mentis ex luxuria.

Respon. Dicendū, ꝙ pfectio intellectualis operationis in hoīe conſiſtit in quadā abſtractiōe a ſēſibilium phantaſmatibus. Et iō quantò intellectus hominis magis fuerit liber ab hmōi phantaſmatibꝰ, tātò potius conſiderare intelligibilia poterit, & ordinare omnia ſenſibilia: ſicut & Anaxagoras dicit, quòd oportet ītellectū eē immiſtū ad hoc, quòd imperet, & agēs oportet, quòd dominetur ſup materiam ad hoc, quòd poſſit eā mouere, ut narrat * philoſophus 8. Phyſi. Manifeſtū ē aūt quòd delectatio applicat intentionē ad ea, in quibus aliquis delectatur. Vñ Philoſoph. dicit in 10. † Ethi. quòd unuſquiſq. ea, in quibus delectatur, optime operatur: cōtraria uerò nequaquā, uel debiliter. Vitia autē carnalia. ſ. gula, & luxuria conſiſtunt circa delectationes tactus, ciborū. ſ. & venereorum, quę ſunt uehementiſſimæ inter oēs corporales delectationes. Et iō p hæc uitia ītētio hominis maxime applicat̄ ad corporalia, & p cōſequēs debilitatur operatio hoīs circa intelligibilia. Magis aūt per luxuriā, quā p gulā, quātò delectationes uenereorum ſunt uehementiores quā ciborum. Et ideo ex luxuria oritur cęcitas mentis, quę quaſi totaliter ſpiritualium bonorum cognitionē excludit. Ex gula autem hæbetudo ſenſus, quæ reddit hominem debilem ad huiuſmodi intelligibilia. Et econuerſo, oppoſitæ uirtutes. ſ. abſtinentia, & caſtitas, maxime diſponunt hominem ad perfectionem intellectualis operationis. Vnde dicitur Danie. i. quòd pueris his. ſ. abſtinentibus & continentibus, dedit Deus ſcientiā, & diſciplinam in omni libro & ſapientia.

Ad primvm ergo dicendum, ꝙ quamuis aliqui uitiis carnalibus ſubditi, poſſint quandoque ſubtiliter ſpeculari aliqua circa intelligibilia propter bonitatem ingenii naturalis, uel habitus ſuperadditi, tamen neceſſe eſt, ut ab hac ſubtilitate contemplationis eorum intentio plerunq; retrahatur propter delectationes corporales: & ita immundi poſſunt aliqua uera ſcire, ſed ex ſua īmūditia circa hoc īpediūt̄.

Ad II. dicendum, ꝙ caro non agit in partem intellectiuam alterando ipſam, ſed impediendo operationem ipſius per modum prædictum.

Ad tertivm dicendum ꝙ uitia carnalia quo magis ſunt remota a mente, eo magis eius intentionem ad remotiora diſtrahūt, unde magis impediūt mentis contemplationem.

Qvaestio XVI.

De præceptis fidei, ſcientiæ & intellectus in duos articulos diuiſa.

Deinde conſiderādum eſt de præceptis pertinētibus ad pręd icta:

Et circa hoc q̄runtur duo.

¶ Primò, De præceptis pertinentibus ad fidem.

¶ Secundò, De p̄ceptis ptinētib. ad dona ſcientię, & intellectus.

Artcvlvs primvs.

Vtrum in ueteri lege debuerint dari præcepta credendi.

Ad primvm ſic procedit̄. Videtur, ꝙ in ueteri lege dari debuerint præcepta credendi. Præceptum. n. eſt de eo, quod eſt debitum & neceſſarium: ſed maximè neceſſariū eſt homini, ꝙ credat, ſ̄m illud Heb. 11. Sine fide impoſſibile ē placere Deo: ergo maximè oportuit p̄cepta dari đ fide.

¶ 2 Præt. Nouum teſtamentum continetur in ueteri, ſicut figuratum in figura, ut ſupra * dictū eſt: ſed in nouo teſtō ponunt̄ expreſſa madata de fide: ut patet Ioan. 14. Creditis ī Deū, & ī me credite: ergo vr̄ ꝙ in ueteri lege etiā debuerint aliqua præcepta dari de fide.

¶ 3 Præt. Eiuſdem rōnis eſt p̄cipere actum uirtutis. & prohibere uitia oppoſita: ſed in ueteri lege ponunt̄ multa p̄cepta prohibentia infidelitatem, ſicut Exo. 20. Nō habebis Deus alienos corā me. Et iterum Deut. 13. mādat̄, quod nō audiant uerba ꝓphetę, aut ſomnia-

¶ *Super quæſtionem decimamſextam.*

In q. 16. titulo, ſ. de pręceptis, aduerte quòd tam hic, quam in ſubſequentibus tractatib. de aliis uirtutibus, cū ad quęſtionem de p̄ceptis illius uirtutis deuenitur, non ſumitur pręceptum ut eſt obligatiuum ad peccatum mortale determinate, ſed ſumitur pręceptum, ut diſtinguitur contra conſilium, prout. ſ. habet uim obligatiuam, cōmuniter tamen ſiue ad mortale, ſiue ad ueniale, ut patet ex multis, quę in iſtis locis dicuntur pręcepta, ad quę conſtat non obligari ſub peccate mortali, ut patet de pręcepto in calce huius quęſtionis poſito, ſ. de moderatiōe omnis actus noſtri ſecundum legem, & diſcurendo patet in multis aliis. Et hoc bene nota, ne putes omnia mortalia, ex pręcepti nomine. Inf. q. 22. ar. 1. cor. & 3. cō. c. 11.

¶ In tota q. 16. dubiū vnum tantum occurrit ex eo, quod primi articuli litera in corpore dicit, ꝙ ſuppoſita fide vnius Dei, nulla alia pręcepta in ueteri lege ſunt data de fide, & tamen in reſponſione ad quintum non habet pro inconuenienti, quod reſpectu ſpecialium credibiliū, ſit datū in ueteri lege aliqđ p̄ceptū. Quō ſtat hęc ſimul. Ad hoc dr̄, do- 1. 2. q. 7 art. 1. & ar. 3. ad 1.

ctrinam